HUMANIST
...ijkse uitgave van het Humanistisch Verbond 36e jaargang nr. 18, 20-11-1981

21 NOVEMBER AMSTERDAM
DEMONSTRATIE TEGEN KERNWAPENWEDLOOP

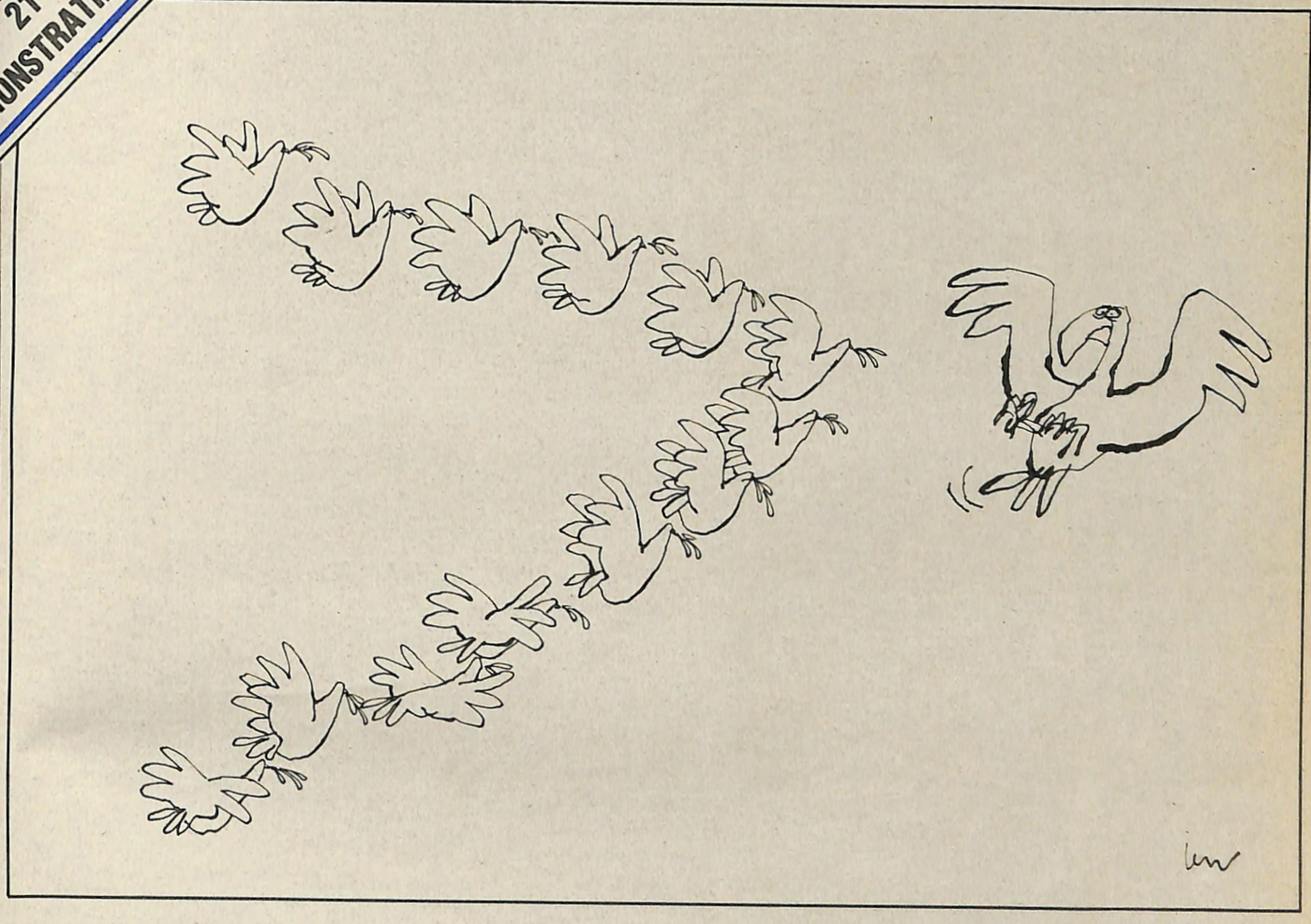

DOOR OPRICHTING HUMANISTISCH VREDESBERAAD

HV STEUNT INDIREKT VREDES-DEMONSTRATIE IN AMSTERDAM

West-Europa is in beweging. Honderdduizenden mensen gaan de straat op om te betogen voor de vrede en tegen de doldraaiende kernbewapeningswedloop. Tegen een ontwikkeling die tientallen jaren zorgde voor een (gewapende) vrede tussen oost en west maar nu ontaardt in een bedreiging van diezelfde vrede. In Brussel, Londen, Parijs, Rome, Bonn en Oslo werden massale demonstraties gehouden waaraan honderdduizenden mensen deelnamen. Mensen die het niet meer pikken. Op 21 november volgt Amsterdam met een vredesdemonstratie die wel eens de grootste betoging sinds de oorlog zou kunnen worden (zoals het geval was in Bonn, Brussel en Londen).

Deze demonstratie volgende week in Amsterdam voert als centrale leus ,,Geen nieuwe kernwapens in Europa. Niet in Nederland, noch in enig ander land", en wordt georganiseerd door een breed skala van groeperingen (o.a. IKV, PvdA, D'66, Pax Christi en Vrouwen voor Vrede), en door vele organisaties ondersteund.

En het Humanistisch Verbond? Volgt uit de op het kongres aangenomen motie waarin een klemmend beroep wordt gedaan op alle bij de bewapening betrokken partijen eenzijdige stappen tot ontwapening te zetten, dat het HV zich ook achter demonstratie stelt?
Het hoofdbestuur heeft zich in september over deze vraag beraden. Bij stemming bleek dat een ruime meerderheid van tien leden deze vraag positief beantwoordt. Drie leden onthielden zich van stemming en drie leden verklaarden zich principieel tegenstander omdat het HV zich hiermee teveel op partijpolitiek terrein zou begeven. Reden voor het hoofdbestuur om de oproep voor deze demonstratie niet te ondersteunen, omdat een minderheid van enkele leden zich hiertegen principieel verzet.
Tegen deze beslissing is binnen het Verbond verzet gerezen. Behalve dat humanisten individueel aktie zijn gaan voeren of samen met het IKV en ,,Vrouwen voor de Vrede", zijn ook verscheidene gemeenschappen aktief geworden. Daarnaast richtten humanistische jongeren zich met een verontruste brief aan de Verbondsraad met het verzoek ▶

het hoofdbestuur te adviseren de oproep alsnog te ondersteunen. De 62 jongeren (bijeen op het zevende jongerenweekend) zijn van mening dat de demonstratie zich geenszins beperkt tot partijpolitiek, maar dat het in de eerste plaats gaat om ethische waarden en normen, namelijk de zorg voor het voortbestaan van mens en wereld.
Op de hoofdbestuursvergadering van 5 november is besloten deze netelige kwestie op te lossen door de oprichting van het ,,Humanistisch Vredesberaad" dat wél in staat zal zijn de meerderheidsopvatting over kernbewapening uit te dragen. Overigens had het hoofdbestuur in een eerder stadium reeds plannen voor de oprichting van dit Vredesberaad. In de volgende ,,Humanist" zullen wij nader ingaan op deze nieuwe loot aan de Humanistische boom, op dit moment is het belangrijkste dat het HV zich via dit ,,Humanistisch Vredesberaad" schaart achter de leus van de betoging en alle humanisten oproept om op 21 november in Amsterdam gezamenlijk mee te demonstreren.
Als verzamelpunt is gekozen voor het Damrak ter hoogte van het Victoriahotel (tegenover het Centraal Station). Tijdstip: **13.00 uur.** De demonstratie zal om **14.00 uur** vanaf het Museumplein vertrekken. Humanisten, laat u niet kisten, demonstreer mee!

Hes van Huizen

21 NOVEMBER AMSTERDAM DEMONSTRATIE TEGEN KERNWAPENS

De vredesdemonstratie op 21 november in Amsterdam heeft als centrale leus:
Geen nieuwe kernwapens in Europa; niet in Nederland, noch in enig ander land.
Het organisatiekomité wil verder dat de regering terugkomt op haar instemming met het NAVO-besluit van 12 december 1979 over de modernisering van de kernwapens in West-Europa. En dat de regering haar NAVO-partners verzoekt het besluit van 12 december 1979 in heroverweging te nemen.
Het organisatiekomité stelt dat ,,wij allen zijn geroepen ons met moed, fantasie en kracht tegen de dreigende ontwikkelingen te verdedigen en alternatieven voor de huidige militair-strategische politiek te ontwikkelen."
Bent u het hiermee eens, demonstreer dan mee!
De demonstratie begint om 14.00 uur vanaf het Museumplein in Amsterdam. Om 13.00 uur verzamelen zich humanisten voor het Victoria-hotel tegenover het Centraal Station.
Hopelijk tot ziens in Amsterdam.

Humanist

Redaktie en vormgeving:
Hes van Huizen
Humanist is een uitgave van het Humanistisch Verbond
Oudkerkhof 11, Utrecht
Redaktieadres:
Postbus 114, 3500 AC Utrecht
Telefoon: 030 - 318145.
Abonnementsprijs voor niet-leden *f* 25,– per jaar
t.n.v. Humanistische Pers postgiro 58, Utrecht.
Gedrukt op kringlooppapier bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

Kerstdagen in Hooghalen

Wie heeft er zin om de komende kerstdagen gezamenlijk door te brengen in Hooghalen (Drenthe)? Ons staan enige ontspannen en gezellige dagen voor ogen. Vanaf donderdagmiddag 24 december is iedereen van harte welkom. We kunnen blijven tot zondagmiddag, maar een ieder is natuurlijk vrij om eerder weg te gaan. De kosten bedragen *f* 55,– en voor kinderen beneden de 10 jaar *f* 45,–. Het maximale aantal personen bedraagt 30. Opgave graag voor 1 december. Inlichtingen of opgave:
Ineke Kemper, Zaanstraat 63, Enschede, tel. 053 - 334518 ('s avonds).
Cor Nauta, Oudendijk 33, Woudrichem, tel. 01833 - 1203 ('s avonds).

Gezocht: oude jaargangen ,,Mens en Wereld"/,,Humanist". Zo mogelijk vanaf het begin (1945) tot en met 1980. Schriftelijke aanbieding aan Benjamins BV p.o. box 52519 1007 HA Amsterdam.

GEMEENSCHAPPEN

In deze periode staan de aktiviteiten van veel gemeenschappen in het teken van de **Groei-aktie.** Dit houdt onder meer in meer en betere publiciteit voor de eigen bijeenkomsten, vooral gericht op belangstellende niet-leden.
Een greep uit de plaatselijke aktiviteiten in de tweede helft van november:
Assen houdt op 24 november een voorlichtingsavond voor **,,celbezoekers"**, dat zijn vrijwilligers, die af en toe eens op bezoek gaan bij een gedetineerde in het Huis van Bewaring in Assen. Die avond wordt gehouden in het gebouw van de Reclasseringsraad, Beilerstraat 85 te Assen. Nadere inlichtingen kan men verkrijgen bij Wim ter Horst van Delden, humanistisch raadsman, telefoon 05908 - 18225.
Allen die geïnteresseerd zijn in Humanistisch Vormingsonderwijs kunnen op 16 november om 20.00 uur een **openbare les HVO** volgen in gebouw Wildenbeest in **Doetinchem.**
Op 15 november om 10.30 uur houdt de heer P. Blauw in de Lawei te **Drachten** een inleiding over **,,Diskriminatie van buitenkerkelijken".**
In het kader van de Groei-aktie houdt de gemeenschap **Eindhoven** op 25 november om 20.00 uur een **kennismakingsbijeenkomst** voor nieuwe en oude leden en belangstellenden in het J. Pels Wooncentrum aan de Geestakker te Eindhoven. **Groningen** organiseert op 19 november een **medewerkersbijeenkomst** voor alle vrijwilligers van de gemeenschap, in de Vorenkamp, de Savornin Lohmanlaan 52 in Groningen. Aanvang 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Belangstellenden zijn van harte welkom.
In **Heerenveen** houdt de heer Schuurmans van de Politieschool op 22 november om 10.00 uur een lezing over **,,Politie-Macht-Humanisme"** in het gebouw van de Odd Fellows, Herewal 10 te Leeuwarden.
Zeer boeiend belooft de diskussieavond te worden die de gemeenschap **Laren/Blaricum** op woensdag 18 november belegt in de Blaercom, Schoolstraat 3 te Blaricum. Onder het motto **,,M.E. ...weg ermee, ja of nee?"** diskussiëren in een forum, dat onder leiding staat van Niek van Helden, voorzitter van de gemeenschap Laren/Blaricum, de volgende mensen met elkaar en de zaal: **Miënt-Jan Faber,** sekretaris van het IKV, die het particulier initiatief vertegenwoordigt, en **Mr. A. A. J. Goldberg,** plv. burgemeester van Dodewaard, die het standpunt van de overheid verdedigt.
Een grote opkomst wordt verwacht.
Ooststellingwerf organiseert op 24 november a.s. om 20.00 uur een bijeenkomst in café de Zon te Oosterwolde. Daar zal Wil Gerards, geestelijk raadsman bij de krijgsmacht een inleiding houden over **,,Humanisten en antimilitarisme".**
En tot slot de **Zaanstreek:** daar zal op 17 november om 20.00 uur in de Vertoeving, Westzijde 80 te Zaandam de heer J. Hazelhoff iets vertellen over: **,,Het onderwijs in de samenleving".**

Jac van den Oort

"IK BEN VERDWAALD": VERHELDEREND BOEK OVER DEMENTIE EN OUDERDOM

Veel wordt geschreven en nog meer gesproken over bejaarden. Men kan zich daarbij niet aan de indruk onttrekken dat dan vaak gedacht en gehandeld wordt op grond van goedbedoelde vooronderstellingen afgewisseld met hardnekkige vooroordelen. Ieder kent wel een bejaarde in zijn omgeving en neemt deze als maatstaf, terwijl in de beroepssfeer de teneur heerst om de bejaarden te zien als probleem. Wat echter werkelijk bejaard zijn is en wat ouderdom betekent, daarover is nog maar weinig bekend. Wat ouder wordende mensen denken en willen speelt veelal geen rol, tenzij het gaat om denkbeelden van jongere mensen, die aan ouderen worden opgedrongen.
Feitelijke kennis is nog maar zeer gering, maar de gerontologie d.w.z. de wetenschap over de ouderdom, is tenslotte ook nog maar een zeer jonge wetenschap.

Op dit terrein heeft de verpleeghuisarts A. Hoogerwerf een verdienstelijke bijdrage geleverd met zijn boekje „Ik ben verdwaald" of: dementie, wat is dat?*) Zoals de titel aangeeft, is het de schrijver te doen om een nadere bepaling van het begrip dementie, maar het boekje heeft een veel wijdere strekking. Het zijn vooral de hoofdstukken 2, 5 en 6 die veel medische informatie geven en met name in hoofdstuk 2 wordt veroudering als biologisch proces beschreven op een ook voor niet-deskundigen zeer verhelderende wijze. De schrijver is er ook in de andere hoofdstukken in geslaagd soorten van dementie, daaraan verwante verschijnselen en onderdelen van het proces duidelijk te maken. De hoofdstukken 1, 3, 4 en 7 acht de schrijver vooral van belang voor familie en verwanten en – zo zou men er aan toe kunnen voegen – al degenen, die niet beroepsmatig te maken hebben met ouder wordende mensen.
Het eerste hoofdstuk is gewijd aan de vraag wat dementie eigenlijk is – iets waarover nog al wat misverstanden bestaan – terwijl in hoofdstuk 7 de vraag aan de orde is, wat gedaan kan worden in de omgang met dit soort patiënten.

foto: Hes van Huizen

Ouderdom: geneeskunde kan niet alle problemen oplossen.

Welke houding vooral familieleden kunnen aannemen, uitgaande van de inmiddels vastgestelde opvatting dat dé dementie-patiënt niet bestaat en er dus geen vast recept is te geven. Ook het al dan niet opnemen en op welk moment in een verpleeghuis komt ter sprake. Nuttige wenken voor familie van wie één hunner in een verpleeghuis voor geestelijk gestoorde bejaarden, een psychogeriatrisch verpleeghuis zoals het met een mooi woord heet, verblijft.
In het laatste hoofdstuk gaat het over de medische behandeling. Enerzijds is er met medicijnen en therapieën nog heel wat te bereiken, maar anderzijds wordt duidelijk „dat de geneeskunde niet alle problemen kan oplossen".
Een geenzins opwekkend, maar wel alleszins aanbevelenswaardig boekje, alhoewel ik er wel iets in gemist heb. Wetend dat het verduiveld moeilijk is, zeker voor een medicus, zou men juist in een dergelijk boekje ook iets verwachten over het weloverwogen afscheid nemen van het leven en misschien voor de patiënt niet meer weloverwogen, dan toch in elk geval op een voor de mens waardige wijze. Juist omdat de schrijver er nadrukkelijk op wijst dat beslissingen rond een dementie-patiënt vrijwel nooit door de betrokkene zelf genomen worden, maar vrijwel altijd door anderen: „familieleden, vaak geadviseerd door de huisarts, de wijkzuster, de maatschappelijk werkende."
In hoeverre wordt dan in het algemeen rekening gehouden met wensen en verlangens van de betrokkene die wellicht voordien direkt of indirekt zijn geuit en als het ware in zijn of haar levensstijl verankerd liggen?
Kruciaal bij deze wensen en verlangens zijn de op een of andere wijze geformuleerde gedachten over het eigen sterven. De hartstochtelijke verzuchting die in een niet verdwaald moment wordt geuit: „Ik heb het allemaal wel gehad; ik ben zo oud geworden, is het nu nog niet genoeg?"

M. W. Verduijn

**) A. Hoogerwerf „IK BEN VERDWAALD", te bestellen bij het Verpleeghuiscentrum, postbus 283, 7200 AG Zutphen. Prijs f 10,— per ex., excl. verzendkosten.*

De gemeenschap Amsterdam organiseert dit seizoen drie ontmoetingsvierdaagsen o.l.v. Hans Korteweg.
De data zijn: 20–23 nov. '81; 29 jan.–1 febr. '82 en 18–21 juni '82.
Inlichtingen bij Hans Korteweg, tel.: 023 - 291601. Opgave bij Hennie van den Velden, tel.: 020 - 847414.

Oud-voorzitter Amnesty en nu HV

AMNESTY NET ALS TWINTIG

Amnesty International bestaa reden tot feest, want er valt steeds veel werk te verrichten. als Amnesty-voorzitter. Hij ve van het Humanistisch Verbon gesprek met Ab Eikenaar: hij h Overleg Mensenrechten HOM

Papendrecht; zonsondergang; nieuwbouwwijk; affiche van Amnesty achter een halraam. Eikenaar; in het dagelijkse leven kommerciële funktie bij Norfolk-Line; sinds juni '79 voorzitter Amnesty; geen tweede termijn.

Amnesty wil onafhankelijk zijn. Hoe moeilijk is het die onafhankelijkheid te behouden?

,,Het is in het geheel niet moeilijk je onafhankelijk op te stellen. Het belangrijkste aspekt daartoe is, dat je je financiële middelen voor elkaar krijgt. En Amnesty is een vrijwilligersorganisatie, een basisbeweging. Dus je moet ervoor zorgen dat die beweging groeit, bezig blijft. Het mandaat van Amnesty is beperkt en daardoor vrij duidelijk in aktiviteiten te vertalen. Daarnaast moet je zorgen dat je betaalde krachten betaald kunnen worden en dat je geld krijgt voor je aktiemateriaal.
En het belangrijkste is dat je ervoor zorgt dat het onderzoek wat gedaan moet worden, om bijvoorbeeld rapporten te publiceren, dat dat voortgang kan vinden. Dat kost allemaal geld. Maar als je de financiële middelen hebt, door donaties of kontributies van leden, dan is dat in wezen de omstandigheid waardoor je je onafhankelijk kunt opstellen."

Amnesty houdt zich bezig met mensenrechten. Daarbij gaat het om hoe je aankijkt tegen de wereld.

,,Nee, wij baseren ons op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens; een verklaring van de Verenigde Naties, waarin de landen van de wereld verenigd zijn. Dus het maakt niet uit hoe je tegen die landen, die wereld, aankijkt. De betrokken landen hebben zich gevonden in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het doet er dus niet toe in welk land je zit, wat voor kleur je hebt, hoe je eruit ziet, wat je politieke overtuiging is. Iedereen, waar dan ook, heeft dezelfde mensenrechten volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens."

Maar hoe werkt dat nu binnen het ledenbestand? Bijvoorbeeld: leden uit VVD-kring zullen een boykot tegen Zuid-Afrika niet nodig vinden; leden uit PvdA, PSP enzovoort zijn ervoor. Hoe gaat dat dan op een ledenvergadering?

,,Op het punt van een olietboykot ten opzichte van Zuid-Afrika is het mandaat van Amnesty heel duidelijk: dat staat geen boykot toe. Wij hanteren dat namelijk niet als wapen, als aktiemethode, als techniek ter bestrijding van mensenrechtenschending.
Amnesty beperkt zich tot het leveren van informatie aan mensen die daarom vragen. En natuurlijk ongevraagd aan regeringen, wanneer het gaat om leveranties van materiaal waarvan aangetoond is en ook aangetoond kan worden dat het direkt te maken heeft met het schenden van mensenrechten.
Een voorbeeld is de fabrikcge van de bekende tijgerkooi, gebruikt in de oorlog in Vietnam. Die werden duidelijk niet gebruikt voor het opsluiten van tijgers, maar daar werden mensen op een zodanige wijze ingezet dat zij er alleen maar verlamd en kreupel uit konden komen. Er zijn toen, niet alleen op indikatie van Amnesty, akties ondernomen om de fabrikant te beletten zijn kooien nog verder te produceren."

Maar nogmaals, hoe geven individuele leden met hun politieke overtuiging gestalte aan die onafhankelijkheid?

,,Wij zeggen dat Amnesty-leden zich moeten kunnen vinden in de doelstellingen van Amnesty. En zij moeten zich met betrekking tot hun aktiviteiten in Amnesty-kader beperken tot de aktietechnieken die wij kennen. Maar als zij daarnaast aan andere zaken denken, bijvoorbeeld van mening zijn dat Zuid-Afrika geboykot moet worden, prima. Amnesty is dan echter niet de aangewezen klub om te strijden voor zo'n boykot en pleidooien daarvoor kunnen zij dan ook niet als vertegenwoordigers van Amnesty naar buiten brengen."

Als ik de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens lees, dan zit daar heel wat politiek achter. Om die rechten te effektueren heb je naar mijn idee een bepaald politiek systeem nodig. In een diktatuur bijvoorbeeld kan het niet anders dan dat die rechten geschonden worden. Speelt dit aspekt geen rol in die onafhankelijkheid van Amnesty?

,,Wat Amnesty zegt is dit: we hebben de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens; die moeten gerespekteerd worden, onafhankelijk van het regime. Amnesty heeft, zover ik weet, één keer een uitspraak gedaan over een regeringsvorm. Nee, zelfs dat niet; het ging om de apartheid in Zuid-Afrika. Er is toen in een rapport gesteld, dat apartheid met zich brengt dat de mensenrechten geschonden worden. Er is toen gezegd: het kan daar alleen maar ver-

foto: Bert Bosch

Uit de Universele Verklaring

Artikel 5:
Niemand zal onderworpen worden aan folteringen, noch aan wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing.

Artikel 9:
Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige arrestatie, detentie of verbanning.

Artikel 18:
Iedereen heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid

V-hoofdbestuurslid Ab Eikenaar:

ZO HARD NODIG JAAR GELEDEN

t dit jaar twintig jaar. Weinig op mensenrechtengebied nog Op 16 mei trad Ab Eikenaar af huisde naar het hoofdbestuur d. En nog een reden voor een eeft zitting in het Humanistisch

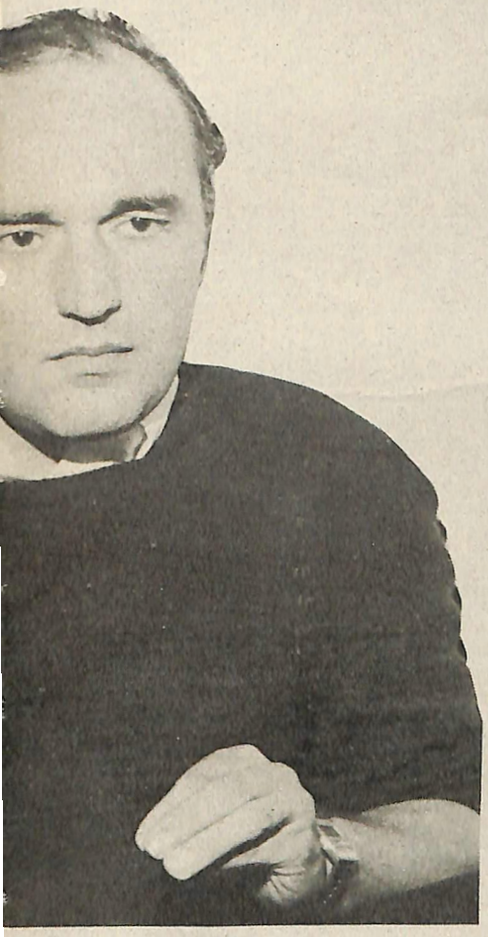

Rechten van de Mens:

hetzij alleen, hetzij met anderen, in het openbaar en in zijn particuliere leven zijn godsdienst te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en het onderhouden van geboden en voorschriften.

Artikel 19:
Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid zonder inmenging een mening te koesteren en door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.

beteren als de apartheid verdwijnt. Maar wij vinden niet dat de mensenrechtensituatie in bijvoorbeeld de Sovjet-Unie alleen maar gewaarborgd is, als daar een parlementaire demokratie zou komen, of een kapitalistisch systeem. Dat kunnen we niet zeggen en dat is ook nooit aangetoond."
,,Amnesty is in die zin politiek, dat wetten die veranderd moeten worden, alleen maar door politieke organen veranderd kunnen worden. Dat wordt voorbereid in kommissies waar politieke mensen in zitten en daar levert Amnesty informatie aan. Wij zijn bijvoorbeeld voor afschaffing van de doodstraf, wereldwijd. Dus ijveren we ervoor dat in die zin die wetten veranderd worden. Dat doen we konkreet in Nederland, door informatie te sturen aan een interdepartementale kommissie die al zo'n vijftien jaar bezig is om de doodstraf uit het Nederlands Oorlogsstrafrecht te krijgen. Worden daarover moties ingediend in de Tweede Kamer, dan lobbyen wij in Den Haag. In die zin is Amnesty politiek bezig. Maar niet in de zin van een partij-politieke organisatie. We praten natuurlijk met politieke partijen, met fraktievoorzitters, ministers, ambtenaren. Maar we staan volledig los van partij-politiek. Waarschijnlijk vind je dan ook binnen het ledenbestand van Amnesty een keurige dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking."

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Amnesty werkt vooral op het gebied van een viertal artikelen (zie kader). Dat zijn idealen; ze zijn opgesteld als iets waarnaar je moet streven. Wordt het na twintig jaar Amnestywerk geen tijd om sankties in te stellen?

,,Die idealen zijn later vertaald in verdragen; verdragen die geratificeerd zijn door landen en als dan een aantal landen zo'n verdrag ondertekend heeft, dan wordt het geldig verklaard en kun je dus een land houden aan wat er toen is afgesproken. De Verenigde Naties hebben geen sanktiemethodes, maar ze hebben natuurlijk toch wel methodes om een schendend land onder druk te zetten in de internationale overlegorganen.
De Verenigde Naties hebben een Kommissie voor Mensenrechten. Daarin is Van der Stoel vertegenwoordiger van de Nederlandse regering. Amnesty voorziet hem regelmatig van informatie, van materiaal over onze bevindingen, en Van der Stoel gebruikt dat in die kommissie en hij spreekt daar vertegenwoordigers van andere landen over aan.
Er kan dan gekomen worden tot de veroordeling van een land. Wat daar het effekt van is, dat is moeilijk te meten. Denk maar weer aan Zuid-Afrika, dat geloof ik tot driemaal toe is veroordeeld door verschillende kommissies. Maar ik denk dat Zuid-Afrika, (en ook andere landen) het toch niet plezierig vindt om op die manier in de publiciteit te komen.
Dat is in wezen het enige wapen dat Amnesty hanteert: het publiekelijk maken van gegevens! En landen zijn daar toch gevoelig voor, want zij worden op die manier niet voor vol aangezien. Landen willen tot de Verenigde Naties blijven behoren. Het is een uiterst belangrijk overlegorgaan en dan is het niet plezierig als daar kontinu op jouw land gehakt wordt, als er konstant aangetoond wordt dat jouw land de mensenrechten schendt. Dan voel je je toch geen volwaardig lid. En ik denk toch dat al die landen streven naar een volwaardig lidmaatschap. Het is niet zo dat je kunt zeggen tegen een betrokken president: jij hoort er niet meer bij, want je schendt de mensenrechten en we gaan je boykotten. Hoe die sankties werken, dat is een heel ingewikkeld proces dat zich buiten de waarneming van Amnesty afspeelt."

Als je nu de ontwikkelingen bekijkt van 1948 tot nu, dan is er op het gebied van de mensenrechten weinig verbeterd. Misschien is er van een verslechtering sprake?

,,Amnesty bestaat dit jaar twintig jaar en is nu net zo hard nodig als in 1961. Ik vind het moeilijk om te zeggen of de situatie verbeterd of verslechterd is. Toen is een puntje van de ijsberg boven water gekomen. Ik denk dat het belangrijkste wat er in die twintig jaar bereikt is, is dat er een bewustwordingsproces op gang gezet is met betrekking tot de mensenrechten. Er is nog nooit zoveel informatie beschikbaar geweest over mensenrechten. Maar we weten niet hoe de situatie twintig jaar geleden in werkelijkheid geweest is. Daar hebben we geen gegevens over. Misschien neemt het aantal schendingen af. Er zijn landen waarvan Amnesty kan zeggen dat er een verbetering is, bijvoorbeeld Brazilië. En gelukkig staan ook niet alle landen in ons jaarboek. Hoewel de meeste landen die lid zijn van de Verenigde Naties er wel in voorkomen. We noemen ruim honderdtien landen en de Verenigde Naties kennen zo'n honderdzestig landen.

(vervolg op pagina 7)

BRIEVEN VAN LEZERS

HV moet meer informatie over bewapeningswedloop geven

Het artikel van Hes van Huizen in de ,,Humanist" nr. 14 van 15-9-'81: ,,Angst houdt doldraaiende bewapeningswedloop in stand", is voor mij aanleiding tot enkele kanttekeningen. Uit het artikel blijkt, dat de Nederlandse humanisten tijdens het IHEU-kongres in augustus j.l. hebben aangedrongen op veroordeling van het Amerikaanse besluit tot produktie van het neutronenwapen. Verder vermeldt de schrijver dat HV-Nederland zich reeds in 1977 hiertegen heeft uitgesproken. In hetzelfde nummer van de ,,Humanist" staat het winterprogramma van tv- en radiouitzendingen opgenomen, die het HV voornemens is uit te zenden.
Ik konstateer, dat in het tv-program geen enkele uitzending over bovengenoemd onderwerp is gepland en dat het in de voorgenomen radiouitzendingen slechts terloops wordt genoemd. Citaat: ,,Daarnaast geven ontwikkelingen en uitspraken binnen de Humanistische Beweging en het Humanistische Verbond natuurlijk vaak aanleiding voor programma's zoals over de kernbewapening en onze (on)leefbare toekomst." Hiernaast wil ik dan de door Van Huizen geciteerde zinsnede uit de kernwapenverklaring van het HV stellen: ,,Het humanisme wil groepsdenken en superioriteitswaan doorbreken en streven naar een redelijke verstandhouding der volken, die is gebaseerd op gelijkwaardigheid en verbondenheid." Dit dus met het doel de angst en vijandschap, die de werkelijke oorzaak van de bewapeningswedloop zouden zijn, te verminderen. Programma's met een hierop gebaseerde inhoud zouden dan, gezien het grote belang van deze zaak voor de gehele mensheid, toch wel mogen worden verwacht.
Het lijkt mij op de weg van het HV te liggen de absolute noodzaak van dit soort onderhandelen aktief naar buiten toe te propageren en niet alleen binnenskamers hierover te filosoferen. Dit soort aktiviteit kan dan een gezond tegenwicht vormen van akties van organisaties zoals het IKV, die hoe goed ook bedoeld, het doen voorkomen dat alles goed wordt zodra de ,,atoombom de wereld uit is", althans deze slogan in hun vaandel hebben geschreven. Men brengt hiermede de mensen mogelijk wel in beweging, maar lost in feite niets op. Zolang er geen vertrouwen tussen partijen ontstaat blijft ook het atoomwapen bestaan. Gezien de recente maatregelen op militair gebied waartoe de Amerikaanse regering heeft besloten, die alleen maar kunnen leiden tot een verdere vergroting van het oorlogs-potentieel, moet men konkluderen dat men daar nog steeds in de ban van de angst leeft en regeert. Ik meen dan ook dat het meer dan tijd is, dat het HV naar buiten toont wat Dr. Schaper noemt: ,,Trouw te blijven aan de zaak van Vrede in Vrijheid en Veiligheid", en dat zij daaraan de hoogste prioriteit toekent.
Tot slot wil ik opmerken, dat het voorstel de produktie van het neutronenwapen te veroordelen wel in de lijn ligt van IKV-akties, doch m.i. niet in die van het HV, omdat bij het wegnemen van een deel van een kwaadaardig gezwel de patiënt er wellicht beter uitziet, maar evengoed sterft.

J. J. F. van der Wielen (Keerbergen)

(ingekort door de redaktie)

Het IKV-standpunt

In de *Humanist* van 15 juli 1981 staat een ingezonden brief van de heer J. P. Mazure over de op het kongres van het HV aangenomen kernwapenmotie. Wat mij opviel, is dat in de laatste zin het standpunt van het IKV wordt weergegeven als het kiezen voor eenzijdige ontwapening. Wil de diskussie vruchtbaar gevoerd worden, dan moet er nog meer genuanceerd worden dan Mazure al doet. Er is niet alleen een onderscheid nodig tussen voorlopige eenzijdige stappen (,,zonder een passend antwoord van de tegenpartij herneemt de zorg voor een voldoende afweer haar rechten") en definitieve eenzijdige stappen. Ook is nodig dat men een onderscheid maakt tussen enerzijds eenzijdige ontwapeningsstappen om een proces van daadwerkelijke wederzijdse ontwapening op gang te brengen, en anderzijds volledige eenzijdige ontwapening ongeacht wat de mogelijke tegenstander doet.
Het IKV-voorstel pleit helemaal niet voor volledige eenzijdige ontwapening van de NAVO of het Westen ongeacht wat de landen van het Warschaupakt doen. Het IKV pleit voor het verwijderen van alle kernwapens uit Nederland, waarbij ontwapeningsstappen van een land uit het Warschaupakt geen voorwaarden vooraf zijn. Deze eenzijdige ontwapeningsstap van een NAVO-land wordt door het IKV dan gezien als een stap die wellicht groot genoeg is om een ontwapeningsproces in gang te zetten waaraan landen deelnemen uit West èn Oost. Wat het IKV wil doorbreken is de huidige manier van onderhandelen tussen Oost en West. Die manier van onderhandelen leidt vaak tot méér bewapening i.p.v. minder. Men wil n.l. onderhandelen vanuit een positie van kracht, men wil voldoende wisselgeld hebben enz. Dit leidt er dan toe dat een komende ontwapeningsronde een stimulans betekent voor de wapenwedloop. Het IKV-voorstel kan gezien worden als een poging om een andere manier van onderhandelen te lanceren. In plaats van eerst méér bewapenen en dan onderhandelen waarbij je soms als koncessie wat bewapening inlevert, pleit het IKV voor eerst een betekenisvolle hap bewapening opgeven en dan onderhandelen met de ander of die dat ook wil doen.
Hoe ver je door kunt gaan op deze laatste weg wanneer de tegenpartij (nog?) niet reageert met een passend ontwapeningsantwoord, is een moeilijke vraag. Maar tussen eenzijdige kernontwapening van Nederland en volledige eenzijdige ontwapening van het Westen bestaat in ieder geval een groot verschil. De leuze van het IKV is dan ook niet: ,,Help de kernwapens het *Westen* uit, om te beginnen uit Nederland", maar ,,Help de kernwapens de *wereld* uit, om te beginnen uit Nederland."

Peter Derkx (Culemborg)

Borstbeeld Jaap van Praag

Op de onlangs gehouden Raadsliedenkonferentie voor ziekenhuis en verpleeghuis werkers, is gebleken dat er verontwaardiging heerst en verontrusting over uw stukje in de Humanist van 15-10-81. Dit is het stukje waarin het hoofdbestuur melding maakt van de aanschaf van het borstbeeld van Jaap van Praag. Uw behoefte aan geld voor die aanschaf, beschreven als ,,een geheel onvoorziene uitgave", wordt gekoppeld aan het budgettaire tekort door andere ,,onvoorziene" uitgaven voor de beide nieuwe humanistische tehuizen; te weten het Erasmushuis in Utrecht en het Coornherthuis.
Wij willen nadrukkelijk stellen dat wij de aanschaf van het borstbeeld van Jaap van Praag zeer toejuichen. Het was eleganter geweest als eerst een inzameling voor dat speciale doel had plaats gevonden, of als de beeldhouwer zijn spontaan initiatief had omgezet in een spontane schenking. De inzameling achteraf moet echter geheel los van andere uitgaven worden bezien. Onze verontwaardiging geldt dan ook de wijze waarop u deze twee budgettaire problemen koppelt. Wij vinden dat juist door de gevoelsmatige achtergronden geheel verschillende problemen. Ze hadden ook als zodanig gescheiden besproken moeten worden.
Verontrusting is er ook en die geldt vooral de manier waarop n.b. leden van het HV, en dan nog wel hoofdbestuursleden, nonchalant en ongevoelig omgaan met mensen. Dit geldt zeer in het bijzonder Jaaps vrouw, maar ook zijn naaste familieleden. Maar het geldt ook voor al diegenen die de nagedachtenis van Jaap in een blijvend, tastbaar teken levend willen houden.
Waar het HV medemenselijkheid hoog in het vaandel heeft, vinden wij dat wij u op deze grove gang van zaken attent moeten maken.

Namens de raadslieden, aanwezig op de konferentie van 27-10 jl.

Else van der Meulen Hoesen (Stegeren)

Het opgeheven vingertje van het Verbond

,,Waarom ben je eigenlijk geen lid van het HV?" Deze vraag is de laatste tijd ongetwijfeld veel gesteld. Van de antwoorden kunnen we als humanisten veel leren over de meestal onjuiste beeldvorming omtrent het verbond. Zo zei iemand tegen me dat het HV te veel en te snel klaar stond met redelijk verontwaardigde opgeheven vingertjes.
Mijn eerste reaktie was dat te ontkennen, maar toen moest ik denken aan de vele brieven die ik de laatste tijd ontvangen heb en die bol stonden van de redelijke verontwaardiging omdat het HV iets wèl of juist niet gedaan had. Zijn wij dan toch een verbond van opgeheven vingertjes?
Wie de waarheid in pacht denkt te hebben, acht zich gerechtigd anderen de wet voor te schrijven. Wie voortdurend bereid is vraagtekens te plaatsen bij de eigen overtuiging, zal zich wat meer relativerend opstellen. Het HV bevindt zich tussen twee hete vuren. Aan de ene kant dat van de zedenmeesterij-nieuwe-stijl waarbij het eigen humanistische gelijk vast staat. Aan de andere kant een zodanig relativeren van alles en nog wat dat er geen duidelijke uitspraken gedaan worden over wezenlijke ethische kwesties.
Onze kernwapenverklaring is een duidelijke uitspraak over een ethisch vraagstuk van de eerste orde. Evenals onze opvattingen over abortus, relaties, seksualiteit, privacy, mensenrechten, demokratisering, euthanasie, milieuverontreiniging, ontwikkelingssamenwerking, emancipatie enzovoorts. Ik zal zelf deelnemen aan de demonstratie van 21 november, maar moet ik met een opgeheven vingertje klaar staan als er humanisten zijn die niet meelopen? Redelijke verontwaardiging kan heel erg nodig zijn, maar wie het zonder terughoudendheid te pas en te onpas hanteert, devalueert zèlf de betekenis ervan.

Rob Tielman

DIALOOG

Amnesty: informatie als wapen

(vervolg van pagina 5)

Kan, of moet, het HV op mensenrechtengebied iets doen?

,,Er zijn denk ik nogal wat mensen die lid zijn van een humanistische gemeenschap in het land en die ook iets voor Amnesty doen. Die mogelijk al lid zijn van een Amnesty-groep. En ik denk dat vanuit het Humanistisch Perspektief veel meer gedaan kan worden op het gebied van de mensenrechten. Het is in mijn visie een onderdeel van de bewustwording van mensenrechten en ook bij humanisten is dat een proces en zij kunnen daar een eigen rol in spelen. Een rol die naar mijn mening, met name binnen Nederland, vrij uitgesproken kan zijn, omdat binnen het HV politieke partijen vertegenwoordigd zijn. En daarbij worden de tegenstellingen tussen die partijen binnen het HV overwonnen. Men kan praten zonder partijpolitieke overwegingen en men kan elkaar bijvoorbeeld op mensenrechten aanspreken. Dat geldt ook voor het HOM.

Peter Boss

VERBOND OP RTV

radio

NA VIJVEN EN ZESSEN
elke dinsdag 18.30-19.00 uur op Hilversum 2

DE MOED DER WANHOOP
zondag 29 november, 9.30–10.00 uur, H'sum 2
Antoinette van Brink praat na met Hildegard Wassenaar, betrokkene bij de uitzendingen over zelfdoding die het Humanistisch Verbond in oktober op radio en televisie bracht.
Honderden mensen schreven brieven of belden op. Het ,,onbesprokene" werd dus opeens bespreekbaar. Maar hoe nu verder?

televisie

VIJF MINUTEN BEDENKTIJD
elke zondagavond 20.40–20.45 uur op Nederland 2.

't IS EEN VREEMDELING ZEKER...
vrijdag 4 dec., 22.05 uur, Ned. 1

Een forum/publieksdiskussie vanuit het kultureel centrum De Populier in Amsterdam, waarin de problemen tussen de Nederlanders en de etnische minderheden centraal staan. Vier weken lang zijn in de zondagse TV-rubriek van het Humanistisch Verbond, ,,Vijf minuten bedenktijd", allerlei beweringen gedaan, waarover vanavond wordt gediskussieerd.
Neemt het wederzijds begrip en het denken over andere kulturen toe, of moeten ,,zij" (de minderheden) zich maar aan ,,ons" aanpassen? Kunnen we gettovorming wel tegenhouden, want wellicht willen Islamieten straks wel in de buurt van hun moskee wonen en willen ze hun eigen scholen stichten.
Kortom, onderwerpen waar we allemaal mee te maken hebben. Het forum bestaat uit Paul Kapteyn, voorzitter, socioloog bij de Universiteit van Amsterdam, Ilse Dorff, psychologe, Arie Pais, ex-minister van onderwijs en econoom, en Hilda Verwey-Jonker, sociologe, ex-lid van de Eerste Kamer.
Samenstelling: Jan Kuiper en Piet Brinkman.

Folder homowerkgroep

,,Homo's in het Humanistisch Verbond", dat is de titel van een zojuist verschenen informatiefolder van het HV-homowerkgroep. De folder vertelt iets over de achtergronden van de werkgroep, die overigens op maandag 30 november om 20 uur weer vergadert in het landelijk humanistisch centrum te Utrecht (Oudkerkhof 11).
Belangstellenden zijn welkom. Wat de folder betreft, die is gratis aan te vragen via postbus 114, 3500 AC Utrecht.

VRIJDENKERS JUBILEREN EN GEVEN BOEK UIT

Op 11 oktober vierde de vrijdenkersvereniging ,,De Vrije Gedachte" haar 125-jarig bestaan op zeer geslaagde wijze met een jubileum-kongres in Arnhem.
Eén van de hoogtepunten vormde de uitreiking van het gedenkboek ,,125 jaar Vrijdenken" dat een levendig en boeiend verslag geeft van de veranderingen in mentaliteit en maatschappij over een periode van 125 jaar. Met onder andere bijdragen van Jan Vis, Anton Constandse, Jan Baars, Charles van Oostrom en Martin Paulissen.
Tussen de artikelen door is er een bloemlezing van tijdsbeelden uit oude publikaties, onder andere over het ,,Palestijnse drama" en over ,,Toekomstvisies".
Dit boek kunt u in uw bezit krijgen door *f* 30,— over te maken op giro 4160018 t.n.v. DVG, Postbus 1087 in Rotterdam, onder vermelding van ,,125 jaar Vrijdenken".

DE "GEVOELIGE KLIENTEN" VAN DE RABOBANK

Enige tijd geleden kwam Rob Tielman, voorzitter van ons hoofdbestuur, naar Gouda om met de leden en belangstellenden te praten over en naar aanleiding van de TV film ,,Godsdienst Geen". Om op deze bijeenkomst zoveel mogelijk de aandacht te vestigen werden affiches verspreid.
Ik ging met een affiche naar een vestiging van de Rabo-bank in Waddinxveen; daar hingen immers ook wel eens aankondigingen van kerkelijke bijeenkomsten...
De filiaalhouder van de eerste vestiging keek bedenkelijk en zei principiële bezwaren te hebben tegen het Humanistisch Verbond, daarom weigerde hij de affiche op te hangen. Toen ging ik naar het tweede filiaal. Ook de chef van deze vestiging reageerde alsof hem een oneerbaar voorstel werd gedaan. Hij zei vooral geschokt te zijn door de titel van de film: godsdienst géén... Dát kon niet door de beugel. En hoewel hem gezegd werd dat deze aanduiding ontleend was aan het bevolkingsregister, was hij niet bereid zijn standpunt te herzien. Als pleister op de wonde bood hij mij een balpen met inskriptie aan.
Dolgelukkig bezocht ik daarna het laatste bolwerk, het hoofdkantoor. De employee die mij hier te woord stond deelde mee de delikate kwestie met de algemeen-direkteur te zullen bespreken.
De dag erna werd mij telefonisch meegedeeld dat ook hij rekening moest houden met de godsdienstige gevoeligheid van de kliënten. En dus...
Vol begrip hiervoor besloot ik toen mijn bankrekening etc. bij de Rabo-bank op te zeggen. Geld beheren van een humanist moest ,,Rabo-ers" in gewetensnood brengen en dat wilde ik niet. En indien daarvoor gevoelige kliënten bij toeval zouden ontdekken dat hun bank ook de gelden van een humanist beheerde, zou het zakelijk belang van de bank geschaad worden. En dat wilde ik ook niet. (AdB)

LWG-GVZ DRINGT AAN OP VORMING AKTIEGROEPEN

De Landelijke Werkgroep Geestelijke Verzorging in Ziekenhuizen (LWG-GVZ) heeft zich voorgenomen dit seizoen aktiegroepen te helpen opzetten in de regio om te komen tot het invoeren van professionele humanistische geestelijke verzorging in (vooralsnog neutrale) ziekenhuizen. Januari van dit jaar hebben wij op de landelijke dag in Utrecht het startsein gegeven om te komen tot aktiegroepen in de gemeenschappen die aan dat doel vorm moeten gaan geven.

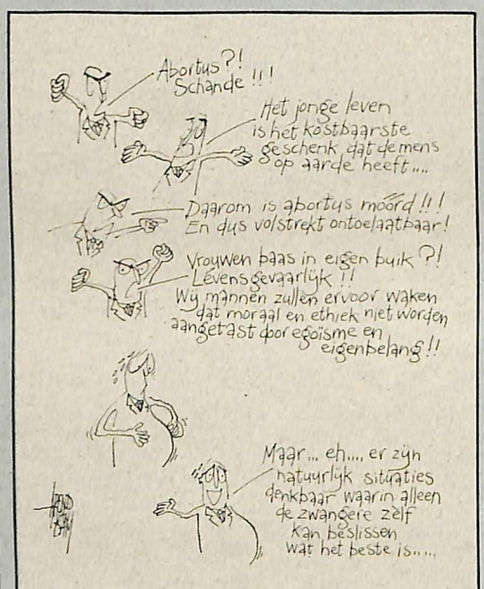

Uit de ervaringen van de dienst en sommige reeds funktionerende aktiegroepen is gebleken dat de weg om te komen tot een pluriform aanbod van geestelijke verzorging in ziekenhuizen vol valkuilen zit. Ieder ontmoet alle begrip voor ons streven maar evenzoveel weigering van direkties daaraan konsekwenties te verbinden. Het is een door overheid en ziekenhuisraad erkend recht om te komen tot professionele humanistische geestelijke verzorging in ziekenhuizen, doch slechts op enkele plaatsen is aan dit recht vorm en inhoud gegeven.
Vandaar dat wij blijven aandringen op het vormen van aktiegroepen in de gemeenschappen die zich met het ,,bestoken" van ziekenhuisdirekties gedurende een bepaalde tijd willen bezighouden. Er is geen **redelijk** argument te bedenken om humanisten te weren uit de ziekenhuizen. Dus: Kreëer een formatieplaats!!
Geef aan de dienst geestelijke verzorging in zieken-, bejaarden- en verzorgingstehuizen even door of ook in úw omgeving steun van de LWG-GVZ wenselijk is om te komen tot een aktiegroep voor dit doel. U kunt zelf als lid daartoe overgaan, zoiets is niet alleen de taak van gemeenschapsbesturen. **(PvdH)**

Het Humanistisch Verbond

wil overgaan tot aanstelling van

EEN HUMANISTISCH RAADSVROUW/MAN

voor 20 uur per week in de Gemeentelijke Verpleeginrichtingen aan de Aristotelesstraat en de Pascalweg te ROTTERDAM.
In eerstgenoemde kliniek worden geestelijk gestoorde bejaarden verpleegd, de tweede is gericht op verpleging en reactivering van lichamelijk zieke bejaarden.

Werkzaamheden:
- het leveren van een bijdrage aan de geestelijke verzorging ten dienste van patiënten en hun familie;
- werken aan de integratie van de geestelijke verzorging in de klinieken;
- bijdragen aan optimalisering van het leefklimaat;
- helpen vormgeven aan bezinningsbijeenkomsten en gespreksgroepen;
- medewerking verlenen aan de opleiding.

Gevraagd:
- het diploma van het Humanistisch Opleidings Instituut of het binnenkort afronden van deze opleiding;
- ervaring als humanistisch geestelijk verzorger.

Inlichtingen kunt u verkrijgen bij mevrouw L. H. A. Viehoff, coördinator geestelijke verzorging in verpleeghuizen namens het Humanistisch Verbond. Tel. 030 - 318145 (kant.) of 02942 - 1621.

Schriftelijke sollicitaties kunnen binnen 14 dagen worden gericht aan de voorzitter van de benoemingscommissie, mevrouw M. Blom-Mourits, Molenvliet 96, 3076 CK Rotterdam.

Bij de sollicitatieprocedure zijn vertegenwoordigers van bestuur, medewerkers en Humanistisch Verbond betrokken.

ORIËNTATIE